

Noam Chomsky: Už Jack London věděl, proč se Amerika bojí

27. 11. 2006

Noam Chomsky (1928), lingvista světového významu a tvůrce generativní gramatiky, poskytl obsáhlý rozhovor polskému deníku Gazeta Wyborcza.

Tvrdíte, že Spojené státy jsou "vedoucím teroristickým státem". Můžete to objasnit?

Spojené státy jsou jedinou zemí, která odmítá závěry Mezinárodního tribunálu spravedlnosti. Kdysi to dělaly ve spojení s Enverem Hodžou a Muammarem Kaddáfim, ale Albánie i Libye už tribunál respektují, jen USA stále setrvávají na své velkopanské pozici.

USA v 80. letech vedly teroristickou válku proti Nikaragui, kterou tribunál odsoudil a USA obvinil z "nezákonného použití síly", tedy vlastně z mezinárodního terorismu. USA se měly zdržet zločinných akcí a uhradit vysoké reparace. Usnesení bylo potvrzeno dvěma rezolucemi Rady bezpečnosti OSN, obě však USA vetovaly. Následovala eskalace války a teroru útočením na tzv. měkké cíle, likvidovaly se ryze civilní střediska obranného týlu - rolnická družstva a zdravotní ordinace. Tento krajní projev mezinárodního terorismu podporovaly obě strany, republikáni i demokraté.

Vezměme si ještě křiklavější příklad: teroristická válka proti Kubě.

Začala brzy po tom, co moc převzal Fidel Castro; vlády prezidentů Eisenhowera a Kennedyho ji vedly s ještě větším nasazením. Kennedy zorganizoval operaci Mangusta, která byla jednoznačně teroristická. Řídil ji jeho bratr Robert, generální prokurátor USA.

V rámci operace Mangusta agenti CIA vyhazovali do vzduchu petrochemické závody, potápěli rybářské lodě, kladli do hotelů bomby. Zahynuly stovky lidí. Jak tvrdí Arthur Schlesinger, historik, poradce prezidenta Kennedyho a životopisec jeho bratra Roberta, jednou z hlavních priorit bylo seslat na Kubu, citují, "všechnu hrůzu světa".

Vše doprovázela válka ekonomická, která byla vyprojektována vůči lidem, protože Kubánci přece mohli za to, že měli takovou vládu a nikoli jinou. To je také terorismus. Začala ekonomická blokáda, která trvá dodnes.

Je zaděláno na ironii, že USA v rozporu s Bushovou doktrínou poskytují azyl teroristům. Připomenu, že podle této doktríny státy skrývající teroristy jsou považovány za teroristické.

Které teroristy USA skrývají?

Jsou to lidé, které FBI a ministerstvo spravedlnosti uznaly za "čelné mezinárodní teroristy". Jedním z nich je Orlando Bosch, jehož FBI obvinila z třiceti teroristických útoků, nevyjímaje území USA. Ministerstvo spravedlnosti ho označilo za člověka ohrožujícího bezpečnost USA a domáhalo se jeho vydání. Bosch má na svědomí mj. atentát na civilní letadlo kubánských aerolinií v roce 1976, v jehož troskách zahynulo třiasedmdesát cestujících. Prezident Bush senior udělil Boschovi milost a terorista teď spokojeně žije na Floridě, spolupracuje s teroristickými bandami, které útočí na Kubu z území USA.

Jiným teroristou pod ochranou USA je Luis Posada Carriles, spojenec Bosche při atentátu na civilní letadlo. Odseděl si jeden rok ve Venezuele (nad touto zemí bylo letadlo vyhozeno do vzduchu), ale zázračným způsobem se mu podařilo z věznice utéci. Ukryli ho na vojenské základně v Salvadoru spolu s plukovníkem Oliverem Northem, postavou číslo 1 aféry Iran-contras z 80. let, který dopravoval zbraně pro teroristické operace v Nikaragui.

Připomenu, že USA byly za tyto operace odsouzeny Mezinárodním tribunálem spravedlnosti a Radou bezpečnosti OSN. Potom se Posada Carriles zúčastnil dalších teroristických akcí, až se konečně dostal do USA. Venezuela se domáhala jeho vydání. Ačkoli USA s touto zemí mají smlouvu o extradikci, žádosti vyhověno nebylo. Causa je uložena k ledu; nebudu se divit, když Posada Carriles dožije, stejně jako jeho kumpán Bosch, na slunečné Floridě.

Vezměme si ještě jiný příklad: na Haiti počátkem 90. let zuřil strašný teror. Rozsával ho hlavně Emanuel

Constant, velitel paramilitárních skupin kooperujících s CIA. Nesly odpovědnost za vyvraždění přibližně čtyř tisíc lidí. Když se k moci vrátil Jean- Bertrand Aristide (dříve svržený při převratu), Constant utekl do USA a žije si klidně v Queens v New Yorku.

Haiti opakovaně žádalo o jeho vydání, ale USA všechny prosby ignorovaly.

Pokud by se Bush řídil vlastní doktrínou, Spojené státy by měly být za poskytování azylu teroristům srovnány bombovými nálety se zemí.

Ale na Kubě a v Nikaragui vládly komunistické režimy. Mohli bychom to vše považovat za nezbytné metody boje s komunismem.

Mýlíte se! USA nezačaly válku s Kubou proto, že tam vládla diktatura.

Dnes už máme archivní dokumenty z oněch let a víme, že USA válku začaly z důvodu - jak ho definovala administrativa Kennedyho a Johnsona - "skutečného nepodřízení se" Castra 150 let starým zájmům USA v regionu, tj.

od časů Monroeovy doktríny, na jejímž základě si USA přisvojily právo ozbrojených intervencí v této oblasti. Obávaly se - je to napsáno černé na bílém - že předpokládaný rozkvět Kuby může ovlivnit vývoj v celém regionu.

Pro americké politiky byla problémem Castrova idea, že společnost, která byla doposud utiskována bestiálními režimy, vezme otěže svých věcí do vlastních rukou. Pro USA to bylo nepřijatelné, proto Kubánci museli trpět.

V Nikaragui nebyl komunismus a největším nepřítelem Spojených států tam, a vůbec v celé Latinské Americe, byla římsko-katolická církev. Docházelo k masovým vraždám. USA podporovaly eskadry smrti, které zavraždily mj.

arcibiskupa San Salvadoru Oscara Romera. Ve střední Evropě se v poststalinské epoše děly zlé věci, ale nejsou srovnatelné s tím, co se odehrávalo ve Střední Americe v 80. letech.

V Polsku byl zavražděn kněz, který byl v opozici proti vládě...

Ale jeho vrazi byli okamžitě zatčeni a odsouzeni. V Salvadoru, kde arcibiskupa zavraždily síly svázané s USA, se nevyšetřovalo vůbec nic. Tak vypadala celá dekáda 80. let. Završena byla vraždou šesti salvadorských jezuitů v provedení elitního útvaru vyškoleného a vyzbrojeného Američany.

Tento oddíl předtím zavraždil desítky tisíc lidí. Stalo se něco podobného v Polsku?

Před rokem 1956 se u nás děly srovnatelné zločiny...

Ano, Stalinova éra byla hororem, ale srovnejme východní Evropu za Stalina a Latinskou Ameriku pod vlivem USA ve stejné době. Utrpení lidí v Latinské Americe je nesrovnatelné s tím, čeho jste byli svědky vy.

Pokud někdo akceptuje všeobecnou ideu lidských práv, pak vše, co se dělo lidem a společnosti Latinské Ameriky, musí brát v potaz při hodnocení politiky USA a vůbec pro etické standardy v politice. Rusové také měli své výmluvy, že se brání Američanům. Pokud tedy ospravedlňujete zločiny USA tím, že Američané je dělali proto, že čelili ruské hrozbě, je to jako říkat: "Jsme stalinisté, lidská práva nás nezajímají".

Vaše definice terorismu je dost široká.

Nemám žádnou vlastní definici terorismu, opírám se o oficiální definici, kterou přijaly za své vlády USA a Velké Británie. V souladu s ní je terorismus považován za "vědomé užití síly nebo hrozby užití síly pro dosažení politických, náboženských nebo ideologických cílů zastrašováním nebo přinucením". Britská vláda dále za terorismus chápe "činnost nebo hrozbu agresivní a záškodnické činnosti, která si klade za cíl ovlivnit vládu, zastrašit společnost a podpořit nějaký politický, náboženský a ideologický projekt". Spojené státy a Velká Británie jsou tedy předními teroristickými státy ve světle vlastních definicí. Doktrína Bushe, která odsuzuje státy skrývající teroristy, tuto definici ještě rozšiřuje.

Říká se, že terorismus je zbraní slabých, ale to je ideologický podvod.

Terorismus je především zbraní silných. A svůj vlastní terorismus USA nazývají bojem s terorismem.

* Terorismem nazýváte rovněž zrušení potravinové pomoci Pakistánu pro Afghánistán, k němuž došlo na žádost USA po 11. září. Hladem pak zemřelo mnoho lidí. Domníváte se, že ekonomické sankce nelze ospravedlnit?

Vzpomínám si, že když v 80. letech Ronald Reagan vyhlásil sankce vůči komunistické moci v Polsku, řada z nás s nimi souhlasila, protože mohly uspišit pád komunismu. I když samozřejmě vnímám zásadní rozdíl - netrpěli jsme hladem.*

Sankce mohou někdy naplnit kritéria terorismu. Jedním z hlavních kritérií je otázka, zda lid, proti němuž jsou sankce namířeny, je akceptuje; pokud ano - a víme, že někdy lid o ně přímo žádá - jsou sankce zcela oprávněné. Vhodným příkladem je Jihoafrická republika, kde přibližně 80 procent populace sankcemi trpělo, ale přesto je vyžadovalo.

Kongres USA tehdy vyzýval administrativu Reagana k sankcím vůči vládě JAR, ale Reagan na toto volání neslyšel. V 80. letech obchodní výměna mezi JAR a USA ještě vzrostla, což byl výsměch sankcím, které přijal kongres USA vůči JAR. Ještě v roce 1988, tedy nedlouho před pádem apartheidu, Pentagon s Colinem Powellem jako šéfem spojených štábů odsoudil Národní výbor Nelsona Mandely a označil ho za jednu z notorických teroristických skupin ve světě. USA rovněž podporovaly vládu JAR při jejích zločinech v masovém měřítku v sousedních zemích. Odhaduje se, že v Angole a Mosambiku bylo zabito okolo 1,5 milionu lidí.

A proč jste kritizoval sankce proti Iráku v 90. letech?

Byl to zločin. Nazývali ho sankcemi OSN, ale to byl klam: byly to americko-britské sankce pod pokličkou OSN, namířené proti lidu Iráku.

Sankce zabily stovky tisíc lidí a podle mého soudu nebyly nutné ke svržení Saddáma. Iráčané by ho nepochybně vyhnali sami, stejně jako byli vyhnáni Suharto v Indonésii, Marcos na Filipínách a jiní jim podobní, které USA podporovaly až do jejich hořkého konce.

Opakuji: existují sankce oprávněné a neoprávněné. Nejdéle trvají sankce proti Kubě. Jsou proti vůli Kubánců

a v rozporu s odporem všech mezinárodních organizací. Hlasování v OSN ukazuje, že naprostá většina členských zemí je proti těmto sankcím. Jak dopadlo hlasování před několika

měsíci: 178 hlasů bylo proti, jen 4 byly pro. USA podpořil Izrael, jehož hlasování v OSN ukazuje na koloniální charakter tohoto státu, a také Haiti a malá republika Palau.

Je to s legitimitou ozbrojené humanitární intervence podobné jako s ekonomickými sankcemi?

Znám slavný výrok připisovaný Gándhímu. Když se ho zeptali, co soudí o západní civilizaci, měl odpovědět: "To by byla krásná idea". Odpovím

stejně: humanitární intervence by byla krásnou ideou. Podívejme se na historii 20. století. Před 2. světovou válkou byly tři případy "humanitární intervence": invaze Mussoliniho do Etiopie, obsazení Sudet Hitlerem a nájezd Japonska na Mandžusko. Ironizují, samozřejmě to nebyly humanitární intervence, i když tak byly představovány. Hitler sliboval, že konflikt s Československem skončí a chudákům Čechům a Slovákům zajistí přístup k německým civilizačním výtěžkům. Každou vojenskou intervencí její autoři nazývají humanitární, dokonce i ty, které vedou nejhorší monstra. Nejinak tomu bylo s intervencí SSSR v Maďarsku v roce 1956, kterou sovětsí právníci ospravedlňovali žádostí maďarské vlády a ochranou před "ozbrojenými bandami", usilujícími svrhnout "demokraticky zvolenou vládu".

Stejně tak tomu bylo s americkou intervencí ve Vietnamu, která byla ospravedlňována "kolektivní sebeobranou" a "vnitřní agresí".

Byly intervence, které zachránily lidi?

Po 2. světové válce znám jen dva případy takových intervencí. První je invaze Indie do východního Pakistánu v roce 1971, která pravděpodobně zachránila miliony lidských existencí. Druhou byla intervence Vietnamu do Kambodže v roce 1978, která zastavila vraždění Pol Pota a odstranila ho.

Tyto případy se však v diskusích na téma humanitární intervence neobjevují.

Proč?

V roce 1971 Pakistán, který měl na svědomí řež vzbouřeného lidu (dnešní území Bangladéše), byl spojencem USA a Washington pohrozil Indii válkou.

Intervence Indie rovněž kazila politiku Henryho Kissingera, tehdejšího poradce pro otázky národní bezpečnosti USA, jenž usiloval o sblížení s Čínou (Pakistán byl v té době regionálním spojencem Číny).

V případě intervence v Kambodži USA a Velká Británie si okamžitě pospíšily podporovat Pol Pota, v OSN naléhaly, aby Rudí Khmérové, které vietnamská intervence smetla, byli zastoupeni v OSN. Důvodem byl jejich nepřátelský postoj vůči Sovětskému svazu. USA podpořily útok Číny na Vietnam a proti Vietnamu byly vyhlášeny ještě tvrdší sankce.

A intervence v Kosovu nesplňovala kritéria humanitární pomoci?

Největší zločiny v Kosovu se odehrály v důsledku bombardování paktem NATO! Co víc, tyto zločiny vedení aliance a Clintonova administrativa předvíдалy, stačí nahlédnout do dokumentace vlády USA. Prosím, všimněte si, že výhrady proti Miloševičovi se zpočátku omezovaly na zločiny v Kosovu po intervenci NATO. Ale ztrácely na síle a proto k nim přiřadili zločiny v Srebrenici. To má být humanitární intervence? Pokud lze věřit usnesením britského parlamentu, pak nejvíce zločinů v té době měla na svědomí partyzánská osvobozenecká armáda Kosova útočící na Srbsko z území Albánie, což vyvolalo brutální reakci Srbska a v konečném důsledku intervenci NATO a ještě v dalším důsledku odplatu Srbska za zločiny spáchané na Srbech v Kosovu.

Pokud chcete pochopit, jaké bylo myšlení Clintonovy administrativy ve věci Kosova, je dobré nahlédnout do knihy Johna Norrise s úvodem Stroba Talbotta, hlavního poradce prezidenta v balkánských záležitostech. Norris píše, že při rozhodování o bombardování Srbska v roce 1999 humanitární věci nehrály žádnou roli. Talbott o tom napsal

přímo - šlo o to, že Srbsko nedělalo správné společenské a politické reformy. Prohlášení Clintona a Blaira dále jednoznačně ukazovala, že sázkou ve hře byla věrohodnost NATO.

Co to znamenalo? "Věrohodnost" v mezinárodních otázkách znamená přesně totéž, co je praxí mafie. Ten, kdo se odmítá "podřídít", musí pykat.

Ochrana Kosova byla výmluvou. Jak se předpokládalo, došlo k hrozným zločinům, za které potom byl Milošević postaven před soud. Když se však se zločiny po intervenci dopředu kalkulovalo, ať nikdo nemluví o humanitární pomoci. To je cynismus.

* Soudíte tedy, že američtí vůdci, kteří se odvolávají na humanitární intervenci, jsou prostě cynikové a že idealistická rétorika a "misijnictví"

Ameriky je kamufláží pro její ekonomické zájmy? Nevěříte, že někteří se přece jenom řídí idealismem, autentickou vírou v šíření demokracie?*

Jestli se chceme chovat jako svobodní lidé, pak posuzujeme výroky vůdců kriticky.

Všichni velcí předáci v minulosti deklarovali své cíle jako misijní.

Mussolini říkal, že jeho úkolem je zcivilizovat barbarské Habešany a přivést je do okruhu západní civilizace. USA mu tehdy udělily velkou podporu. Japonci najíždějící na Mandžusko v severní Číně měli ústa plná šlechetné rétoriky. Stalin také tvrdil, že chrání národnostní menšiny a bojuje s fašismem. Francouzi měli "civilizační misi" v Alžírsku...

Amerika není jiná, zapomeňte na americkou výjimečnost. Každá velmoc vždy byla "výjimečná" stále stejným způsobem. Žádný člověk zdravé mysli nebere vážně politické deklarace vůdců. Připusťme, že Hitler věřil, že Československu přinese mír. Ale jaký smysl má to, v co věřil?

Přirovnáváte Bushe k Hitlerovi a Stalinovi?

Nikoli, já jen záměrně vyvolávám jejich jména, protože to jsou největší zrůdy historie a chci poukázat, že deklarace intencí neznámá nic u Hitlera a Stalina, stejně jako neznámá u žádného jiného velmocenského

představitele. Je třeba se podívat, co následuje za projevy. Prosím, víte o jediném dokladu, že Američanům jde o šíření demokracie na Blízkém východě?

A vy?

Nedávno vyšla kniha Thomase Carotherse, historika, který za vlády Reagana pracoval v departmentu USA a nyní se zabývá šířením demokracie ve vlivné Carnegie Endowment for International Peace. Carothers píše o upřímné oddanosti Ameriky rozšiřovat demokracii a současně obrací pozornost na to, že každá vláda USA se nachází ve schizofrenní situaci: Amerika podporuje demokracii tehdy, a jenom tehdy, když to vyhovuje jejím strategickým a ekonomickým zájmům.

Proč tolik intelektuálů, proč právě 100 procent amerických novinářů věří slovům Našeho Nejdražšího Vůdce? Proč se chovají jako severní Korejci?

Korejce ze severu poloostrova mohu ospravedlnit, protože žijí v diktatuře.

Ale když se západní intelektuálové chovají jako severní Korejci...

* Řada bývalých politických vězňů ve východní Evropě, kteří podporovali válku proti Iráku, říkalo: Dívejme se na věc z perspektivy vězňů svědomí, válka, která svrhla Saddáma, je spravedlivá, neboť zastaví bestiální mučení politických vězňů.*

A kdo podporoval Saddáma Husajna, když tyto vězně nechal mučit? USA a Velká Británie. Také Francie, Rusko, Německo a jiní.

Možná, že tyto země chtěly napravit svoji chybu?

Skutečně? Saddám je souzen za zločiny spáchané mimo jiné v roce 1982, čili přesně tehdy, když Ronald Reagan vyškrtl Irák z listiny zemí podporujících terorismus. Díky tomu mohly USA poslat Saddámovi ohromnou pomoc, včetně prostředků rozvíjejících zbraně hromadného ničení. Do Bagdádu byl poslán Donald Rumsfeld, aby dosáhl politického interusu. To bylo období, kdy Saddám páchal zločiny a ukrutnosti, posílal do plynu Kurdy a politiku nezměnil ani po skončení války s Iránem... Tento stav vztahů Ameriky s

Irákem přerušila teprve invaze do Kuvajtu. Došlo k intervenci.

USA se staly pánem situace. V roce 1991 vypuklo povstání šíitů v jižním Iráku, které by pravděpodobně svrhlo Saddáma. USA však poskytly tyranovi pomoc a při potlačení rebelie zahynuly desítky tisíc povstalců. A Washington doposud nevysvětlil, proč podpořil tyrana.

* Protože se bál politického hnutí šíitů?*

Stačí si přečíst New York Times, jehož zpravodaj napsal: Režim Saddáma byl zachráněn, protože došlo ke konsensu mezi USA a spojenci - Velkou Británií a Saudskou Arábií. Bylo vzato za bernou minci, že Saddám dává větší naději na stabilizaci v regionu než ti, kteří se ho pokoušeli svrhnout. Thomas Friedman, tehdejší diplomatický zpravodajec, podle mého názoru mluvčí departmentu USA v deníku New York Times, napsal, že nejlepším východiskem by byla vláda železné ruky, jakou vládl Saddám, i když ne právě on, protože přivádí USA do problémů. Ale protože nikdo jiný nebyl po ruce, mohl Saddám vládnout dál. Následovaly však ekonomické sankce, které zdevastovaly iráckou společnost, usmrtily desítky tisíc lidí a upevnily Saddámovu moc.

Pokud někdo říká, že chce pomoci pronásledovaným politickým činitelům, není nic snadnějšího než odcestovat do zemí podporovaných Amerikou - Kolumbie, Salvadoru, Guatemaly. V Kolumbii se zabíjí víc odborových předáků než ve všech zemích světa dohromady a tato země je dnes největším příjemcem vojenské pomoci USA. Vezměme Turecko, kde v 90. letech při etnických čistkách byly vyhnány stovky tisíc lidí z domovů, byly zničeny tisíce vesnic, zabity tisíce lidí. Kdo to podporoval? Clinton poskytl Turecku tolik zbraní, že tvoří 80 procent výzbroje této země. Turecko se tehdy stalo - kromě Izraele a Egypta - největším odběratelem amerických zbraní.

Koho to zajímalo? Cožpak v Turecku nemučí politické vězně? Samozřejmě, že ano.

Působil jsem v Turecku jako advokát v procesu s vydavatelem, jemuž hrozilo vězení za odhalení pravdy o zločinech a ukrutnostech, jaké páchal turecký režim na

Kurdech. Intervenovaly USA ve věci lidských práv? Clinton tehdy turecké vládě poslal ještě více zbraní.

* Co odpovídáte těm, kdo soudí, že trpíte "antiamerikanismem"?*

"Antiamerikanismus" nebo "nenávist vůči Americe" - to jsou různé verze očerňování kritiků politiky USA, kteří přece mohou obdivovat tuto zemi, její lid a kulturu. Toto obvinění vyplývá ze ztotožnění společnosti s mocí.

To je způsob myšlení, které má kořeny přímo v totalitě. Kdyby v nějaké evropské zemi někdo obvinil kritiky vlády např. z "antiitalství" nebo "antišpanělství", vysmáli by se mu; možná nikoli za časů Mussoliniho nebo Franka.

Ještě jsem se chtěl zeptat na důsledky atentátů z 11. září, zejména na strach. Do jakého stupně strach ovlivňuje dnešní politické uvažování Američanů?

Strach je v americkém diskursu a politice přítomen nepřetržitě od koloniálních dob. Má jistě hodně společného s charakterem naší historie, s dobytím a podmaněním si kontinentu. Pokud se vyžene místní obyvatelstvo, jak se to udělalo s domorodými Američany, pokud se tyje z nevolnické práce, je čeho se bát, protože je zřejmé, že ti "nebezpeční lidé" se jednou obrátí proti nám.

Známý literární teoretik Bruce Franklin sledoval motiv strachu v americké literatuře. Ukazuje se, že od samého počátku se cítíme být ohroženi velkými nepřáteli, kteří nás chtějí pokořit. A vždycky se v poslední chvíli objeví superman, zachránce nebo se najde nějaká neobyčejná zbraň a zázračným způsobem nás zachrání před zničením. Velká část populární literatury a téměř celá hollywoodská kinematografie toto téma stále rozvíjejí, mění se jen nepřátelé. Franklin ironizuje, že ti, kteří nás mají údajně zabít, nakonec vždycky skončí pod naší botou. Tak tomu bylo s indiány, černochoy, Číňany. Pokrokový spisovatel Jack London kdysi napsal knihu, v níž doslova vyzýval k vyhlazení všech Číňanů bakteriologickými zbraněmi, protože jinak proniknou mezi nás a zničí nás. Čínští dělníci, kteří budovali americkou železnici a prali

naše špinavé hadry, byli údajně součástí dobře promyšleného plánu naší likvidace.

Prezident demokrat Lyndon Johnson v době vietnamské války říkal, že bez nejdokonalejších vzdušných sil je Amerika pouhým "gigantem se svázanými rukami, bezmocná, vystavená útoku žlutého skřeta s kapesním nožem". V projevu k americkým vojákům ve Vietnamu říkal, že na světě žijí 3 miliardy lidí a nás, Američanů, je pouze 200 milionů, jsme tedy jen jednou patnáctinou lidstva. Mohou nás tedy napadnout, sebrat nám všechno, co máme a my máme všechno, co oni chtějí. To je opakovaný refrén imperialismu, psychologicky srozumitelný: když útočíš na cizí zemi, musíš mít racionální důvod, protože nemůžeš přiznat, že zločincem a stvůrou jsi ty sám.

Ale 11. září bylo reálné. Pravděpodobně to byl nejkritičtější teroristický čin v historii. Území USA bylo poprvé napadeno v roce 1814, kdy byl zapálen Washington. Nepočítám Pearl Harbor, protože to byla kolonie. Máme tedy všechny důvody ke strachu. Po 11. září jsem si myslel, že přijde celá série útoků. Amerika atakovala jiné země, terorizovala jejich lid, a tu se najednou kolo historie otočilo proti nám. To vyvolalo šok. Americká rozvědka došla k závěru, že útok na nás "špinavou bombou" (atomovou) je pravděpodobně nevyhnutelný v perspektivě nejbližší dekády.

Sdílím tento strach a obavu.

Žel, Bushova administrativa pracuje způsobem, který toto ohrožení zesiluje. Cožpak skutečně nepochopili, že při útoku na Irák toto ohrožení zvětší?

Ale je ještě jeden naprosto neočekávaný následek 11. září: změna v myšlení lidí činí společnost otevřenější. Dříve většina Ameriky neměla ponětí o vnějším světě. Po 11. září hodně lidí začalo zajímat, co se ve světě děje. Vydavatelé tisknou kritické knihy, které jdou dobře na odbyt.

To vzbuzuje optimismus a probouzí naději na obnovu demokracie.

Článek vyšel na www.obrys-kmen.cz

